TIESAS SPRIEDUMS (otrā palāta)

2011. gada 19. maijā *

Lieta C-376/09

par prasību sakarā ar valsts pienākumu neizpildi atbilstoši EKL 226. pantam, ko 2009. gada 22. septembrī cēla

Eiropas Komisija, ko pārstāv A. Alkovera Sanpedro [*A. Alcover San Pedro*] un E. Depaskāls [*E. Depasquale*], pārstāvji, kas norādīja adresi Luksemburgā,

prasītāja,

pret

Maltas Republiku, ko pārstāv S. Kamiljēri [*S. Camilleri*] un A. Buhagiara [*A. Buhagiar*], pārstāvji,

atbildētāja.

* Tiesvedības valoda — angļu.

TIESA (otrā palāta)

šādā sastāvā: palātas priekšsēdētājs H. N. Kunja Rodrigess [*J. N. Cunha Rodrigues*], tiesneši A. Ross [*A. Rosas*], U. Lehmuss [*U. Lõhmus*] (referents), A. O'Kīfs [*A. Ó Caoimh*] un P. Linda [*P. Lindh*],

ģenerāladvokāts J. Mazaks [*J. Mazák*],
sekretārs A. Kalots Eskobars [*A. Calot Escobar*],

noklausījusies ģenerāladvokāta secinājumus 2010. gada 28. oktobra tiesas sēdē,

pasludina šo spriedumu.

Spriedums

1 Ar šo prasības pieteikumu Eiropas Komisija lūdz Tiesu atzīt, ka, neparedzēdama halonus saturošu ugunsdrošības iekārtu un ugunsdzēšamo aparātu ekspluatācijas izbeigšanu nekritiskām vajadzībām uz kuģiem, kā arī šo halonu rekuperāciju, Maltas Republika nav izpildījusi pienākumus, kas ir paredzēti 4. panta 4. punkta v) apakšpunktā un 16. pantā Eiropas Parlamenta un Padomes 2000. gada 29. jūnija Regulā (EK) Nr. 2037/2000 par vielām, kas noārda ozona slāni (OV L 244, 1. lpp.), kurā grozījumi izdarīti ar Komisijas 2004. gada 3. marta Lēmumu 2004/232/EK (OV L 71, 28. lpp.; turpmāk tekstā — "Regula Nr. 2037/2000").

Atbilstošās tiesību normas

Regula Nr. 2037/2000

2 Ar Regulu Nr. 2037/2000 ir paredzēts izpildīt starptautiskās saistības, kas izriet no 1985. gada 22. martā parakstītās Vīnes Konvencijas par ozona slāņa aizsardzību un 1987. gada 16. septembrī pieņemtā Monreālas Protokola par vielām, kas noārda ozona slāni, kurus Eiropas Ekonomikas kopiena ir apstiprinājusi ar Padomes 1988. gada 14. oktobra Lēmumu 88/540/EEK (OV L 297, 8. lpp.).

3 Saskaņā ar šīs regulas 1. pantu tā attiecas arī uz halonu izmantošanu.

4 Šīs regulas 4. panta 1. punkta c) apakšpunktā ir noteikts, ka "saskaņā ar 4. un 5. punktu ir aizliegta [..] [halonu] laišana tirgū un izmantošana [..]".

5 Minētās regulas 4. panta 4. punkta v) apakšpunktā ir noteikts:

"Izņemot gadījumus, kas uzskaitīti VII pielikumā, halonus saturošas ugunsdrošības sistēmas un ugunsdzēšamie aparāti tiek izņemti no lietošanas līdz 2003. gada 31. decembrim, bet halonus rekuperē saskaņā ar 16. pantu."

6 Regulas Nr. 2037/2000 16. panta 1. punktā ir noteikts:

"Ierobežojamās vielas, ko satur:

[..]

— ugunsdrošības sistēmas un ugunsdzēšanas aparāti,

tiek rekuperētas turpmākai iznīcināšanai, lietojot Pušu apstiprinātu tehnoloģiju vai kādu citu iznīcināšanas tehnoloģiju, kas ir pieņemama no vides aizsardzības viedokļa, kā arī tiek rekuperētas pārstrādei vai reģenerācijai laikā, kad iekārta tiek apkalpota vai tiek veikta tās apkope, vai pirms iekārta tiek demontēta, vai kad tā tiek iznīcināta."

7 Šīs regulas 20. panta 3. punktā ir noteikts, ka "dalībvalsts kompetentās iestādes veic izmeklēšanu, ko Komisija uzskata par nepieciešamu saskaņā ar šo regulu. Dalībvalstis arī veic izlases veida pārbaudes attiecībā uz ierobežojamo vielu importu un paziņo šo pārbaužu grafikus un rezultātus Komisijai".

8 Minētās regulas VII pielikums par halonu izmantošanu kritiskām vajadzībām ir formulēts šādi:

"Halona 1301 pielietošana:

[..]

— aizņemtu telpu neitralizācijai, ja militārajā un naftas, gāzes un naftas ķīmijas sektorā un esošajos kravas kuģos ir uzliesmojošu šķidrumu un/vai gāzu noplūdes iespēja,

[..]

Halona 2402 izmantošana tikai Čehijā, Igaunijā, Kiprā, Latvijā, Lietuvā, Maltā, Polijā, Slovākijā, Slovēnijā un Ungārijā:

[..]

— aizņemtu telpu neitralizācijai, ja militārajā un naftas, gāzes un naftas ķīmijas sektorā un esošajos kravas kuģos ir uzliesmojošu šķidrumu un/vai gāzu noplūdes iespēja,

[..]."

9 Runājot par Regulas Nr. 2037/2000 piemērošanu laikā, neviens pārejas pasākums attiecībā uz Maltas Republiku nav ticis paredzēts Aktā par Čehijas Republikas, Igaunijas Republikas, Kipras Republikas, Latvijas Republikas, Lietuvas Republikas, Ungārijas Republikas, Maltas Republikas, Polijas Republikas, Slovēnijas Republikas un Slovākijas Republikas pievienošanās nosacījumiem un pielāgojumiem Līgumos, kas ir Eiropas Savienības pamatā (OV 2003, L 236, 33. lpp.; turpmāk tekstā — "Pievienošanās akts").

10 Pievienošanās akta 2. pantā ir noteikts:

"Pamatlīgumi un akti, ko iestādes un Eiropas Centrālā banka pieņēmusi pirms pievienošanās, no pievienošanās dienas ir saistoši jaunajām dalībvalstīm un piemērojami tajās atbilstīgi minētajos Līgumos un šajā Aktā paredzētajiem nosacījumiem."

Pirmstiesas procedūra

11 Komisija 2005. gada 11. novembra vēstulē Maltas iestādēm atgādināja nepieciešamību beigt ekspluatēt halonus saturošas ugunsdrošības iekārtas un ugunsdzēšamos aparātus, kas nav paredzēti kritiskām vajadzībām, un norādīja, ka saskaņā ar Regulas Nr. 2037/2000 VII pielikumu vienīgais šādu vielu atļautais izmantošanas veids uz esošajiem kravas kuģiem esot vai nu naftas cisternu neitralizācija, vai arī tādu iekārtu neitralizācija, kas ir saistītas ar miltu automātisku iekraušanu vai izkraušanu no kuģa kravas telpas. Komisija arī aicināja minētās iestādes aizpildīt un vēlākais līdz

2006. gada 31. janvārim nosūtīt veidlapu par halonu izmantošanu kritiskām vajadzībām uz kuģiem, kas peld zem Maltas karoga.

12 Tā kā Komisija uz šo vēstuli atbildi nesaņēma, tā secināja, ka Maltas valdība ir atzinusi halonu izmantošanu nekritiskām vajadzībām uz kuģiem, kas peld zem Maltas karoga. Uzskatīdama, ka Maltas Republika nav izpildījusi pienākumus, kas ir paredzēti minētās regulas 4. panta 4. punkta v) apakšpunktā, 16. pantā un 20. panta 3. punktā, kā arī EKL 10. pantā, Komisija 2006. gada 15. decembra vēstulē brīdināja šo dalībvalsti un aicināja to sniegt savus apsvērumus.

13 2007. gada 14. maija atbildē uz šo brīdinājuma vēstuli Maltas iestādes norādīja, ka 89 kuģi, kas peld zem Maltas karoga, joprojām esot aprīkoti ar halonus saturošām ugunsdrošības iekārtām un ugunsdzēšamajiem aparātiem. Taču, apstrīdēdamas par Regulas Nr. 2037/2000 VII pielikumu sniegto Komisijas interpretāciju, kas šo iestāžu skatījumā ir ierobežojoša, tās apgalvoja, ka runa ir par "izmantošanu kritiskām vajadzībām" šī pielikuma izpratnē.

14 Tā kā šī atbilde Komisiju nepārliecināja, tā 2008. gada 17. oktobrī šai dalībvalstij nosūtīja argumentētu atzinumu, aicinot dalībvalsti veikt nepieciešamos pasākumus, lai minēto atzinumu izpildītu divu mēnešu laikā no tā saņemšanas brīža.

15 Maltas iestādes atbildēja ar 2009. gada 16. jūlija vēstuli, norādīdamas, ka joprojām esot 41 kuģis, kas peld zem Maltas karoga un kas izmanto halonus kā ugunsdzēsības līdzekļus. Apstrīdēdama Komisijas piedāvāto interpretāciju par Regulas Nr. 2037/2000 VII pielikumā lietoto jēdzienu "halonu izmantošana kritiskām vajadzībām", Maltas

Republika deklarēja, ka tā ir noteikusi pienākumu visiem kuģu īpašniekiem, kuru kuģi peld zem Maltas karoga un ir aprīkoti ar halonus saturošām ugunsdrošības iekārtām, izbeigt šo kuģu ekspluatāciju vēlākais līdz 2010. gada 30. jūnijam.

16 Uzskatīdama šādu atbildi par neapmierinošu, Komisija nolēma celt šo prasību.

Par prasību

Lietas dalībnieku argumenti

17 Savas prasības pamatojumam Komisija vispirms apgalvo, ka Regulas Nr. 2037/2000 VII pielikumā ietvertais jēdziens par halonu "izmantošanu kritiskām vajadzībām" ir jāinterpretē šauri, jo tā izmantošana ir uzskatāma par izņēmumu no šīs regulas 4. panta 4. punkta v) apakšpunktā noteiktā pienākuma izbeigt halonus saturošu ugunsdrošības iekārtu un ugunsdzēšamo aparātu ekspluatāciju.

18 Tā norāda, ka saskaņā ar minētā VII pielikuma formulējumu, it īpaši trešo ievilkumu attiecīgi par halona 1301 un halona 2402 izmantošanu kritiskām vajadzībām, uz esošajiem kravas kuģiem vienīgais šo halonu atļautais izmantošanas veids kritiskām vajadzībām ir "aizņemtu telpu neitralizācijai, ja [..] ir uzliesmojošu šķidrumu un/vai gāzu noplūdes iespēja". Tas nozīmē, ka praksē šie noteikumi attiecas tikai uz diviem konkrētiem gadījumiem, proti, vai nu naftas tankkuģu neitralizāciju, vai arī tādu iekārtu neitralizāciju, kas ir saistītas ar miltu automātisku iekraušanu vai izkraušanu no kuģa kravas telpas.

19 Komisija turklāt uzskata, ka svarīgi ir nošķirt neitralizācijas iekārtas un dzēšanas iekārtas, jo halona iekārtas, kas ir ierīkotas vairumā kravas kuģu, pieder šai otrajai kategorijai. Faktiski jēdziens "neitralizācija" nozīmējot "halona priekšlaicīgu izlaišanu, reaģējot uz degšanas vai eksplozijas risku aizņemtā telpā, kas ir potenciāli uzliesmojoša vai bīstama, tādā koncentrācijā, lai šīs vietas atmosfēra vairs nevarētu uzturēt degšanu".

20 Tā, runājot par esošiem kravas kuģiem, Regulas Nr. 2037/2000 VII pielikuma nozīmē halonu 1301 un 2402 izmantošanu var uzskatīt par izmantošanu kritiskām vajadzībām tikai tad, ja šie haloni tiek izmantoti tādā ugunsdrošības iekārtā, kas ir izstrādāta, lai neitralizētu aizņemtas telpas, kurās ir uzliesmojošu šķidrumu un/vai gāzu noplūdes iespēja, t.i., ja tie tiek izmantoti iekārtā, kas ir izstrādāta, lai pirms degšanas vai eksplozijas halons tiktu izlaists parasti uzliesmojošā vai sprādzienbīstamā atmosfērā vai arī lai novērstu degšanu un eksploziju. Līdz ar to Maltas Republikas piedāvātā interpretācija par izmantošanas kritiskām vajadzībām jēdzienu esot pretrunā paša pielikuma tekstam.

21 Komisija piebilst, ka pirmstiesas procedūrā Maltas iestādes pašas esot atzinušas, ka minētajos kuģos halons tiekot izmantots uguns dzēšanai. Katrā ziņā Maltas Republika nav sniegusi nekādu informāciju par halona izmantošanas uz šiem kuģiem mērķiem. Līdz ar to, ņemot vērā, ka kravas kuģi parasti netiek aprīkoti ar halonu neitralizācijas vajadzībām, uz šiem kuģiem neattiecoties Regulas Nr. 2037/2000 VII pielikumā minētie izņēmumi par kravas kuģiem.

22 Visbeidzot, lai atspēkotu Maltas Republikas argumentu par tiesiskās paļāvības aizsardzības principu, kam būtu jāpasargā attiecīgo kuģu īpašnieki, Komisija apgalvo, ka šajā gadījumā nav noticis šī principa pārkāpums, jo šī iestāde ne tikai nekad nav sniegusi apliecinājumu Maltas Republikas apgalvotajā nozīmē, bet arī regulāri ir uzsvērusi savu nostāju par šī pielikuma interpretāciju attiecībā uz halonu izmantošanu kritiskām vajadzībām uz kravas kuģiem. Turklāt, runājot par attiecīgo kravas kuģu

īpašnieku un fraktētāju finanšu apgrūtinājumu, Komisija apgalvo, ka kravas kuģos halonus saturošu iekārtu izmantošana bija jāizbeidz jau līdz 2004. gada 1. maijam un ka grūtības, kas rodas kāda Savienības akta īstenošanas stadijā, neļauj dalībvalstij vienpusēji izvairīties no tās pienākumu ievērošanas. Šajā ziņā tā atsaucas uz 1979. gada 7. februāra spriedumu lietā 128/78 Komisija/Apvienotā Karaliste (*Recueil*, 419. lpp.).

23 Maltas Republika vispirms apstrīd Komisijas piedāvāto interpretāciju par Regulas Nr. 2037/2000 VII pielikumā lietoto jēdzienu "izmantošana kritiskām vajadzībām". Tā apgalvo, ka šī izmantošana attiecas uz mašīntelpām, kurās ir iekšdedzes dzinēji, mazuta katli vai ar mazutu darbināmi ģeneratori vai motori, uz kravas sūkņu telpām un citām līdzīgām telpām kuģos, kas būvēti līdz 1994. gada 1. oktobrim. Šajā gadījumā halona izmantošana šādās "telpās" uz attiecīgajiem kuģiem ietilpstot jēdzienā "izmantošana kritiskām vajadzībām" minētā pielikuma nozīmē.

24 Šī dalībvalsts uzskata, ka Komisija sniedz tādu šī jēdziena interpretāciju, kas ir pretrunā minētā pielikuma konkrēto noteikumu tekstam, jo šie noteikumi ir formulēti plaši, bez jebkādiem citiem ierobežojumiem paredzot "aizņemtu telpu neitralizāciju, ja [..] esošajos kravas kuģos ir uzliesmojošu šķidrumu un/vai gāzu noplūdes iespēja".

25 Turpinājumā Maltas Republika apgalvo, ka Komisijas noteiktā atšķirība starp vārdiem "dzēšana" un "neitralizācija" Regulas Nr. 2037/2000 ietvaros ir bez pamatojuma un mākslīga. Dzēšanas process būtībā esot ietverts neitralizācijas procesā, īpaši tad, ja tiek izmantota viena un tā pati viela. Robežlīnija starp neitralizācijas un dzēšanas procesu bieži vien esot apšaubāma, jo halonu 1301 un 2402 izmantošana, lai cīnītos

pret uzliesmojumiem konkrētā zonā, automātiski nozīmējot jaunu uzliesmojumu un/vai iespējamu eksploziju neitralizāciju piegulošajās zonās. Tāpēc neitralizācija esot normāls dzēšanas procesa iznākums, ja tiek izmantoti šie haloni. Maltas Republika uzskata, ka haloni 1301 un 2402 ugunsdrošības jomā ir zināmi kā efektīvi dzēšanas un neitralizācijas līdzekļi, un tieši šī daudzfunkcionālā rakstura dēļ tie ir saistoši un relatīvi neaizstājami ugunsdrošības līdzekļi.

26 Visbeidzot Maltas Republika apgalvo, ka Regulas Nr. 2037/2000 VII pielikums kuģu īpašniekiem ir radījis tiesisko paļāvību, ko var ietekmēt Komisijas veiktā subjektīvā šī noteikuma interpretācija, it īpaši tādēļ, ka šī interpretācija ierobežo minētā noteikuma piemērošanas jomu un ir pretrunā gan tās burtam, gan garam. Turklāt minētā interpretācija esot pretrunā arī tiesiskās drošības principam.

27 Katrā ziņā šī dalībvalsts apstiprina, ka kuģu skaits, kas peld zem Maltas karoga un joprojām ir aprīkoti ar halonus saturošām ugunsdrošības iekārtām, samazinās. Vairumam šo kuģu tuvojas ekspluatācijas laika beigas, apzinoties, ka daži no tiem ir vienkārša korpusa tankkuģi, kuru ekspluatācija, ievērojot gan 1973. gada 2. novembrī Londonā parakstīto Starptautisko konvenciju par kuģu izraisītā piesārņojuma novēršanu, kas grozīta ar 1978. gada 17. februāra Protokolu, gan arī Eiropas Parlamenta un Padomes 2002. gada 18. februāra Regulu (EK) Nr. 417/2002, ar ko paredz paātrināti pakāpeniski ieviest prasību par dubultkorpusu vai līdzvērtīgu konstrukciju attiecībā uz vienkārša korpusa naftas tankkuģiem un atceļ Padomes Regulu (EK) Nr. 2978/94 (OV L 64, 1. lpp.), ir jāizbeidz vēlākais līdz 2010. gada beigām. Tādēļ prasība šo kuģu īpašniekiem vairs neekspluatēt šādas iekārtas radītu viņiem pārmērīgi lielu un nesamērīgu apgrūtinājumu.

Tiesas vērtējums

28 Vispirms ir jānorāda, ka Regulas Nr. 2037/2000 4. panta 1. punkta c) apakšpunktā ir noteikts, ka, ievērojot šī panta 4. un 5. punktu, halonu laišana tirgū un izmantošana ir aizliegta.

29 Minētā panta 4. punkta v) apakšpunktā ir noteikts pienākums izbeigt halonus saturošu ugunsdrošības iekārtu un ugunsdzēšamo aparātu ekspluatāciju līdz 2003. gada 31. decembrim, izņemot Regulas Nr. 2037/2000 VII pielikumā uzskaitītajos izmantošanas gadījumos. Tā kā Pievienošanās aktā nav neviena noteikuma, kas paredzētu pretējo, šis pienākums attiecībā uz Maltas Republiku saskaņā ar minētā akta 2. pantu ir spēkā kopš tās pievienošanās Eiropas Savienībai 2004. gada 1. maijā.

30 Lasot šos noteikumus kopā, izriet, ka kopš pēdējā minētā datuma uz kuģiem, kas peld zem Maltas karoga, šādu iekārtu un ugunsdzēšamo aparātu izmantošana ir atļauta tikai tad, ja to var uzskatīt par "izmantošanu kritiskām vajadzībām" minētā pielikuma nozīmē.

31 Minētā dalībvalsts nenoliedz, ka noteikti kuģi ar Maltas karogu ir aprīkoti ar ugunsdzēsības iekārtām, kurās tiek izmantots halons. Taču tā, apstrīdēdama Komisijas piedāvāto ierobežojošo interpretāciju, apgalvo, ka minētā izmantošana ietilpst izmantošanas kritiskām vajadzībām jēdzienā.

32 Šajā ziņā ir jāatgādina, ka saskaņā ar pastāvīgo judikatūru tiesvedībā sakarā ar valsts pienākumu neizpildi Komisijai ir jāpierāda apgalvotā pienākumu neizpilde un jāiesniedz Tiesai nepieciešamie pierādījumi, lai tā varētu pārbaudīt, vai ir notikusi valsts pienākumu neizpilde, un Komisija nevar balstīties ne uz kādiem pieņēmumiem (it

īpaši skat. 2005. gada 12. maija spriedumu lietā C-287/03 Komisija/Beļģija, Krājums, I-3761. lpp., 27. punkts, un 2010. gada 10. jūnija spriedumu lietā C-37/09 Komisija/Portugāle, 28. punkts).

33 Jākonstatē, ka Komisijas izvirzītā interpretācija par Regulas Nr. 2037/2000 VII pielikuma trešo ievilkumu attiecībā uz halona 1301 un halona 2402 izmantošanu kritiskām vajadzībām ir balstīta uz diviem apgalvojumiem. Pirmkārt, vairumā kravas kuģu ierīkotās halona iekārtas esot ugunsdzēšanas, nevis neitralizācijas iekārtas. Otrkārt, šie noteikumi attiecoties tikai uz diviem īpašiem halona iekārtu izmantošanas gadījumiem neitralizācijas nolūkos, proti, vai nu uz naftas tankkuģiem, vai arī iekārtās, kas ir saistītas ar miltu automātisku iekraušanu vai izkraušanu no kuģa kravas telpas.

34 Taču šāda interpretācija neizriet ne no minētā pielikuma noteikumiem, ne no kāda cita Regulas Nr. 2037/2000 noteikuma. Turklāt šīs regulas preambulas apsvērumos nav minēta neviena atsauce uz Komisijas minētajiem diviem gadījumiem.

35 Turpretī Regulas Nr. 2037/2000 VII pielikuma trešais ievilkums attiecīgi par halona 1301 un halona 2402 izmantošanu ir formulēts plaši, paredzot šo vielu izmantošanu "militārajā un naftas, gāzes un naftas ķīmijas sektorā un esošajos kravas kuģos".

36 Turklāt šajos noteikumos ietvertā frāze "aizņemtu telpu neitralizācijai" nozīmē, ka šo halonu izmantošana ir paredzēta personu aizņemtās telpās, kas var ietvert ne tikai Komisijas noteiktos, bet arī citus kuģa veidus vai kuģa daļas.

37 Tāpēc, pat pieņemot, kā to apgalvo Komisija, ka praksē halonu izmantošana uz kuģiem notiktu tikai divos Komisijas norādītajos gadījumos, Regulas Nr. 2037/2000 tekstā nekas neļauj secināt, ka Savienības likumdevēja nodoms būtu bijis ierobežot halona izmantošanu tikai attiecībā uz šiem diviem gadījumiem.

38 Šādos apstākļos jāuzskata, ka Komisija nav pierādījusi Maltas Republikai pārmesto valsts pienākumu neizpildi.

39 Līdz ar to Komisijas prasība ir jānoraida.

Par tiesāšanās izdevumiem

40 Atbilstoši Reglamenta 69. panta 2. punktam lietas dalībniekam, kuram spriedums ir nelabvēlīgs, piespriež atlīdzināt tiesāšanās izdevumus, ja to ir prasījis lietas dalībnieks, kuram spriedums ir labvēlīgs. Tā kā Maltas Republika ir prasījusi piespriest Komisijai atlīdzināt tiesāšanās izdevumus un tā kā tai spriedums nav labvēlīgs, tad tai ir jāpiespriež atlīdzināt tiesāšanās izdevumus.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (otrā palāta) nospriež:

1) prasību noraidīt;

2) Eiropas Komisija atlīdzina tiesāšanās izdevumus.

[Paraksti]